Raport ecologic de țară — 2020

REPUBLICA MOLDOVA

Raport privind statutul sectorului agro-alimentar ecologic din Moldova.

Gefördert durch

Bundesministerium für Ernährung und Landwirtschaft

BÖLN
Bundesprogramm Ökologischer Landbau und andere Formen nachhaltiger Landwirtschaft

aufgrund eines Beschlusses des Deutschen Bundestages

EKOconnect

Imprima

Editor

Joachim Lenz,
Claudia Neumann

EkoConnect e.V.
Schützengasse 16
01067 Dresden

www.ekoconnect.org

Autori

Christoph Arndt,
Andrei Lozan

Traducător

Andrei Lozan

Corectare

EkoConnect e.V.

Aspect și tipografiere

whateverworks.biz

Gefördert durch

Bundesministerium für Ernährung und Landwirtschaft

BÖLN
Bundesprogramm Ökologischer Landbau und andere Formen nachhaltiger Landwirtschaft

aufgrund eines Beschlusses des Deutschen Bundestages

Disclaimer

Proiectul pe care se bazează acest raport a fost finanțat de Ministerul Federal al Alimentației și Agriculturii sub numărul de subvenție: **2820OE002**.

Autorii sunt responsabili pentru conținutul acestei publicații.

Conținut

A **Moldova: Fapte și date** 3

B **Sectorul ecologic din Moldova** 8

Istorie
Cadrul juridic național
Sistemul național de susținere
Organizații
Organisme de control
Cercetare și instruire
Proiecte donatoare

C **Cultivarea ecologică a plantelor** 17

Întreprinderile certificate și suprafața
Producerea și exportul de materie primă ecologică
Importul imput-urilor ecologice

D **Procesarea ecologică și fabricarea alimentelor** 21

Întreprinderi certificate
Produse ecologice
Importul imput-urilor ecologice

E **Piața produselor ecologice din Moldova** 23

Dimensiunea pieții și tendințele ei
Canalele comerciale
Vânzări directe, comerț specializat cu amănuntul, importatori, rețele de supermarketuri

F **Oportunități** 25

Diversificarea culturilor și a pieței
Procesarea primară
Integrarea cultivării plantelor cu creșterea animalelor

G **Ilustrații și referințe** 27

H **Interviuri** 28

Moldova: Fapte și date

Republica Moldova

29.400 km²
Suprafața

2,6 mil. (2020) / **3,6** mil. (2009)
Populația rezidentă permanentă

2,8 persoane
Dimensiunea medie a gospodăriei

959.200 (2017)
Număr de gospodării

MDL (19.5 MDL = 1 €, Ø 2019/20)
Valută

4011 € (2019)
PIB-ul pe cap de locuitor

Piața alimentelor

371 €
Cheltuieli pentru produsele alimentare pe cap de locuitor pe an

9 %
Cheltuieli pentru produse alimentare (% din PIB pe cap de locuitor)

980 milioane € (2019)
Cifra de afaceri în comerțul organizat cu amănuntul cu produse alimentare

44 % (2019)[1]
Contribuția agriculturii și a produselor alimentare la exporturile totale (2019)

88 % (2019)
Nivel de autosuficiență

1 trademap.org (2019, după valoare)

Sursă: statistica.md

Moldova este unul dintre cei mai mari **furnizori ai UE** pentru ...

Suc concentrat de măr	**1.** Numărul
Semințe de floarea soarelui / Ulei brut de floarea soarelui	**2.** Numărul
Prune proaspete	**3.** Numărul

Sursă: comtrade.un.org

Moldova este unul dintre cei mai mari **furnizori ai Rusiei** pentru ...

Prune proaspete	**1.** Numărul
Mere proaspete	**2.** Numărul*
Prune uscate / Struguri de masă în stare proaspătă / Miere / Cireșe proaspete	**3.** Numărul

Sursă: comtrade.un.org | * Numărul 1 după volum

Cele mai importante exporturi (2019)

	Valoarea exportului (milioane €)	Surplusul exportului (milioane €)	Cota de export a producției (%)
Cereale (în principal porumb, grâu)	207,3	187,1	36%
Semințe de floarea soarelui	198,3	176,7	72%
Ulei de floarea soarelui	60,3	57,4	86%
Nuci	80,2	65,8	4%
Mere (proaspete)	48,0	46,8	36%
Suc concentrat de mere	41,6	41,5	98%
Fructe sâmburoase (proaspete)	21,0	18,7	32%
Prune uscate	6,4	6,3	70%
Struguri de masă în stare proaspătă	26,5	26,1	56%

Sursă: trademap.org

Cele mai importante importuri de produse alimentare (2019)

	Valoarea importului (milioane €)	Surplusul importului (milioane €)	Cota de import din consum (%)
Lactate	52,0	46,8	54%
Carne	37,3	29,5	77%
Pește	42,2	42,2	100%
Legume	58,9	50,5	92%
Produse din cereale	45,0	30,2	69%

Sursă: statistica.md, madein.md, invest.gov.md, eba.md, wineofmoldova.com, agrobiznes.md, FAO

Hartă

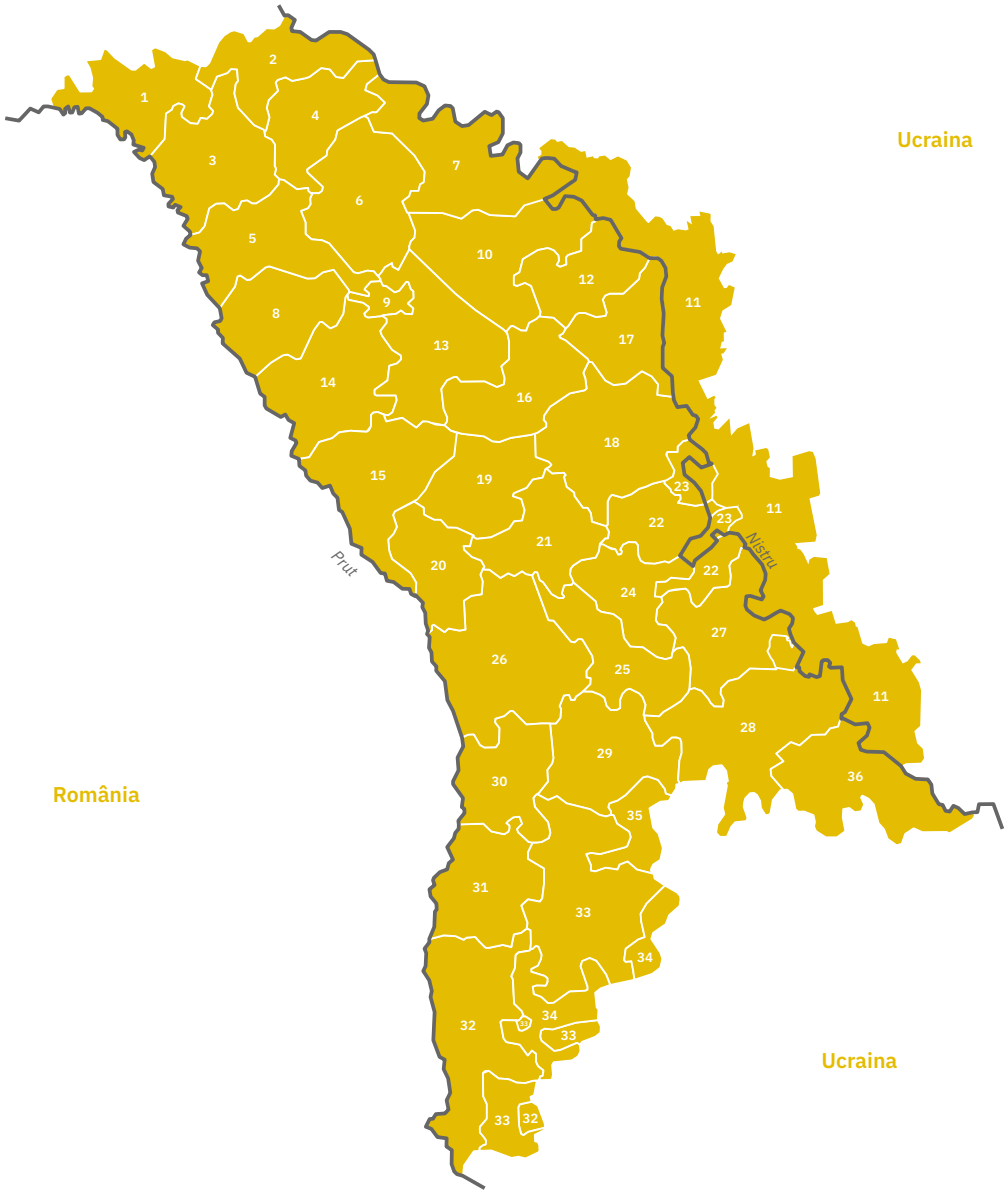

1 BRICENI
2 OCNIȚA
3 EDINEȚ
4 DONDUȘENI
5 RÎȘCANI
6 DROCHIA
7 SOROCA
8 GLODENI
9 BĂLȚI
10 FLOREȘTI
11 TRANSNISTRIA
12 ȘOLDĂNEȘTI
13 SÎNGEREI
14 FĂLEȘTI
15 UNGHENI
16 TELENEȘTI
17 REZINA
18 ORHEI
19 CĂLĂRAȘI
20 NISPORENI
21 STRĂȘENI
22 CRIULENI
23 DUBĂSARI
24 CHIȘINĂU
25 IALOVENI
26 HÎNCEȘTI
27 ANENII NOI
28 CAUȘENI
29 CIMIȘLIA
30 LEOVA
31 CANTEMIR
32 CAHUL
33 GĂGĂUZIA
34 TARACLIA
35 BASARABESCA
36 ȘTEFAN VODĂ

Ilustrația 1: Harta Moldovei

Problema transnistreană

În 1992, fâșia de pământ din partea estică a râului Nistru s-a separat de Republica Moldova. Așa-numita Republică Moldovenească Nistreană care cuprinde Transnistria cu 4163 km² și orașul Bender cu 97 km² (aproximativ 470.000 de locuitori) nu este recunoscută de niciun alt stat, dar este sub influența Rusiei care menține o prezență militară. Deși parte de jure a Republicii Moldova, Guvernul Moldovei nu are autoritate asupra Transnistriei și există o frontieră vamală către teritoriul despărțit. Informațiile din această publicație se referă la Republica Moldova fără Transnistria.

Relațiile comerciale

Moldova este membră a OMC și are acorduri de liber schimb cu UE, CSI, CEFTA, GUAM și Turcia (43 de țări). Sunt în curs negocierile acordului de liber schimb cu China și statele membre ale AELS.

Acordul de liber schimb cu UE se numește DCFTA (Deep and Comprehensive Free Trade Area) și face parte din Acordul de asociere al UE cu Moldova care a intrat în vigoare la 1 septembrie 2014. Acesta permite accesul Moldovei la piața unică europeană și acordă investitorilor din UE același mediu legal ca în UE. De asemenea, se elimină toate taxele vamale din ambele părți, cu excepția unora pentru care este prevăzută o eliminare treptată. Astăzi, cele mai importante fructe produse în Moldova (struguri de masă, mere și prune) sunt exportate în UE fără taxe vamale în cadrul cotelor. Cerealele și semințele oleaginoase se bucură, de asemenea, de acces fără taxe vamale pe piața UE. Produsele de origine animalieră din Moldova (cu excepția mierii) nu sunt în prezent permise în UE din cauza standardelor sanitare inadecvate. Produsele alimentare din UE pot fi ușor importate în Moldova cu o rată a taxei între 10% (cașcaval) și 15% (produsele cerealiere). Este prevăzută o etapă de liberalizare treptată (până în 2024) pentru anumite produse sensibile (cum ar fi vinul, fructele/ legumele, textilele). Pentru a reduce barierele comerciale, Moldova a adoptat până acum peste 25.000 de standarde tehnice ale UE (din 26.496) în legislația sa națională. În același timp, standardele (în special GOST-urile) care sunt contradictorii cu noile standarde europene sunt retrase.

Acordul de asociere a stimulat fluxul investițiilor străine directe europene în Moldova. În plus, UE și Moldova au convenit să ofere dreptul personalului calificat pentru muncă temporară. Călătoria fără vize în UE a fost lansată în 2014.

DCFTA până acum a adus creșteri semnificative ale exporturilor de vin, struguri de masă, prune, nuci și cereale către UE. Astăzi, UE este primul partener comercial al Moldovei și primul investitor. Aproximativ 70% din exporturile moldovenești sunt direcționate către UE, iar importurile reprezintă aproape 50%.

Climă

Clima Moldovei este moderat continentală; apropierea sa de Marea Neagră aduce toamne și ierni moderat reci, precum și primăveri și veri relativ răcoroase. Clima este ideală pentru producerea merelor cu diferențe de temperatură zi-noapte destul de pronunțate. Problematice pentru agricultură sunt înghețurile de primăvară (cum ar fi 1 aprilie 2020 cu -12°C) care pot distruge recolta de fructe sâmburoase de un an întreg.

Precipitațiile anuale variază între 600 mm la nord și 400 la sud. Cu toate acestea, precipitațiile pot varia foarte mult, iar perioadele lungi uscate nu sunt neobișnuite. În timp ce Chișinăul ar trebui să se bucure în medie de 550 mm de precipitații, au căzut doar 218 mm între septembrie 2019 și august 2020. Aversele puternice și fulgerările sunt tipice pentru începutul verii. Acestea conduc la inundații, eroziune și daune cauzate de grindină. Moldova are aproximativ 4.000 de baraje mici de retenție a apei care ar trebui să rețină apa de scurgere din urma precipitațiilor abundente.

Pământ și sol

Utilizarea terenului în Moldova (2019)

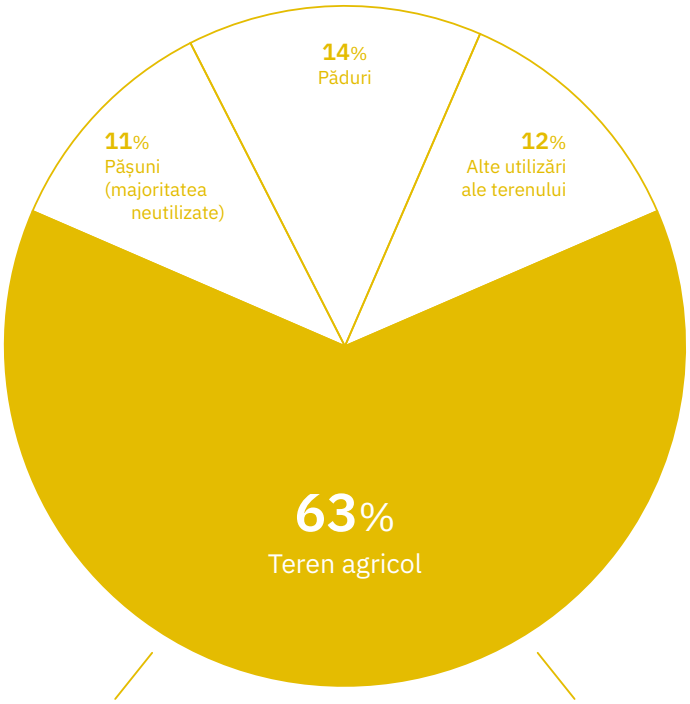

86%
Culturi de câmp

- **33%** Porumb
- **24%** Floarea-soarelui
- **23%** Grâu
- **20%** Alte culturi

14 %
Culturi multianuale

Datorită solurilor fertile, utilizarea terenurilor din Moldova se caracterizează prin agricultură. 63% din suprafața totală este teren agricol (cea mai mare din Europa), acoperirea forestieră este de numai 14% (cea mai mică din Europa) și terenurile pentru pășunat doar 11%.

86% din terenurile agricole sunt cultivate cu culturi arabile (în principal porumb, floarea-soarelui și grâu, care reprezintă împreună 80%). 143.000 ha de livezi (majoritatea de măr, urmate de culturi sâmburoase și nucifere), precum și 126.000 ha de vie prezintă modul intensiv de utilizare a terenurilor în Moldova (statistica.md). Tipice pentru Moldova sunt fâșiile de aliniament create adesea din mai multe rânduri de nuci sau salcâmi la fiecare 300- 500 de metri, care au fost înființate în toată țara în anii 1970 și 1980, dar sunt adesea prost întreținute.

Aproximativ 80% din soluri sunt cernoziomuri (soluri negre) cu un strat gros de humus (60-100 cm). Conținutul mediu de humus este cu puțin peste 3% (ajungând la 7%); totuși, agricultura intensivă prin lucrarea necorespunzătoare a solului și nepracticarea asolamentului a dus la pierderea conținutului de humus (în general, peste 1% din 1990). Aproximativ 0,7 t/ha de humus, acumulat de-a lungul mileniilor, se pierde anual (Cerbari, 2015).

Sursă: statistca.md; accesat în decembrie 2020

Agricultură

Agricultura din Moldova se caracterizează prin ferme comerciale mari. Cea mai mare producție provine din ferme >100 ha pentru culturile de câmp și >30 ha pentru culturile multianuale. Definiția comună a unei ferme mici este <50 ha. Fermele corporative operează peste 63% din terenurile agricole aflate în producție (FAO, 2019). Totuși, și Gospodăriile Țărănești pot fi destul de mari. De obicei, unul până la trei „lideri” pe sat (adesea foști manageri ai vechilor colhozuri), care arendează terenurile de la mai mulți mici proprietari de pământ, cultivă două treimi până la patru cincimi din terenul arabil în jurul unui sat, în timp ce restul este adesea folosit pentru subzistență (cartof, porumb pentru furaje, struguri pentru vin) de către persoane fizice. „Liderii” își desfășoară activitatea în cea mai mare parte sub forma legală a Gospodăriilor Țărănești și unii ca Societăți cu Răspundere Limitată (observare personală).

Sectorul ecologic din Moldova

Istorie

Deși ideea agriculturii ecologice certificate a apărut abia la sfârșitul anilor '90, precursorii agriculturii durabile în perioada sovietică au fost trei institute de cercetare de stat:

— Institutul de Cercetări pentru Culturile de Câmp „Selecția” din Bălți din 1949 cu cercetări de conservare a solului,

— Institutul de Protecție a Plantelor și Agricultură Ecologică din Chișinău (astăzi: Institutul de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor) din 1968 cu dezvoltarea metodelor biologice de protecție a plantelor,

— Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice din 1965 cu proiectarea fâșiilor de aliniament pentru protejarea câmpurilor agricole.

După independență, eforturile combinate ale ONG-urilor, investitorilor privați și a Guvernului Moldovei au făcut ca agricultura ecologică certificată să fie proeminentă în țară, atât pentru piața internă, cât și pentru exportul către UE. În 2003, au fost documentate 11 ferme cu sufrafața totală certificată ecologic de 80 ha. Între 2005 și 2010, suprafața ecologică certificată a ajuns la aproximativ 30.000 ha, iar de atunci a stagnat, oscilând între 25.000 și 35.000 ha. Creșterea limitată este, de asemenea, o consecință a două cazuri de fraudă, implicând în 2012 dealeri italieni și în 2017-18 dealeri turci care au colaborat cu producători frauduloși din Moldova. O parte a fraudei din 2012 a fost aceea că patru companii certificate de organismul italian de control Biozoo au pretins că cultivă aproximativ 60.000 ha[2]. Din cauza unor astfel de fluctuații bruște pozitive, graficul ce prezintă creșterea suprafeței terenurilor ecologice din Moldova nu este reprezentativ.

Atât creșterea, cât și stagnarea au fost o consecință a cadrului legal național pentru protecția și susținerea agriculturii și produselor ecologice din Moldova (vezi Capitolul Cadrul juridic național). Cu toate acestea, deceniul 2010-2020 a cunoscut o dezvoltare importantă din partea consumatorilor. În 2013, ONG-ul Ecovisio a început târgurile anuale locale (IarmarEco) care sensibilizează consumatorii pentru durabilitate, nu numai în ceea ce privește produsele alimentare, ci și produsele de igienă, textilele și energia. În 2018, ONG-ul EcoLocal și-a început săptămânal piețele în Chișinău, care se concentrează pe produse artizanale și tradiționale, dar în care produsele ecologice certificate sunt încă rare. În același timp, toate rețelele de supermarketuri au început să enumere produsele ecologice importate, unele pe un raft separat. În ceea ce privește exporturile, volumul s-a redus în ultimul deceniu, dar ponderea produselor pre-procesate și de valoare ridicată este în creștere.

2 organic-market.info Articol din 03.03.2014

Cadrul juridic național

Moldova este o țară care pune în aplicare pe deplin un regulament privind agricultura ecologică.

Un prim cadru legal a fost dat agriculturii ecologice în 2005, când a fost adoptată **Legea nr. 115 din 09.06.2005** (↳) privind produsele alimentare ecologice. Acesta a fost activat prin **HG nr. 149 din 10.02.2006** (↳) cu reguli de implementare detaliate. Termenul „reglementare ecologică moldovenească" se referă în principal la acest document.

Acesta cuprinde regulile privind:

— Principiile și metodele de producție agroalimentară ecologică;

— Sistemul de inspecție și certificare;

— Importul și exportul de produse agroalimentare ecologice.

Cadrul legal inițial s-a bazat pe Regulamentul Consiliului UE 2092/91. Regulamentul tehnic „Producția agroalimentară ecologică și etichetarea produselor agroalimentare ecologice" **HG nr. 1078 din 22.09.2008** (↳) adaugă câteva reguli noi, conform cerințelor legislației naționale. O modificare a Legii 115/2005 a fost

Ilustrația 2: Etichetarea înșelătoare nu este penalizată în Moldova (Arndt, 2020)

Ilustrația 3: Marca națională "Agricultura ecologică - Republica Moldova" (MADRM, 2010)

adoptată prin **Legea nr. 26 of 24.02.2011** (↳) pentru a corespunde modificărilor reglementărilor UE.

În 2010, Guvernul Moldovei a lansat marca națională de agricultură ecologică „Agricultura ecologică - Republica Moldova" pentru produsele alimentare ecologice care au fost inspectate și certificate conform standardului moldovenesc (**HG nr. 884 of 22.10.2014**) (↳). Logo-ul este oarecum prost conceput, nu se memorează bine și nu poate fi tipărit alb-negru. În plus, utilizarea lui este supra-reglementată. Autorizarea, care este valabilă doar un an, este oferită de un comitet interministerial după depunerea cererii către Ministerul Agriculturii. Prin urmare, este greu de găsit pe produsele ecologice pe piața locală (în prezent, doar trei producători moldoveni îl folosesc). Pe de altă parte, Legea 26/2011 face obligatorie utilizarea mărcii pentru piața internă și pentru export. Legea se referă la termenii "ecologic", "biologic", "organic" (și "экологический ", "биологический", "органический "în rusă). **Totuși, legea nu interzice explicit utilizarea acestor termeni pentru produsele convenționale**. Un număr de produse necertificate din Moldova poartă etichete ce includ aceste cuvinte fără a avea consecințe. Adresa www.organic.md este folosită de un dealer de pesticide chimice. Doamna Tamara Șchiopu, fondatorul ONG-ului EcoLocal care se străduiește să creeze o piață pentru produsele ecologice locale a accentuat în mod repetat problema etichetării ce induce în eroare: Aceasta creează o pierdere de „încredere și interes atunci când consumatorii locali sunt bombardați cu produse false". În majoritatea cazurilor, numele de marcă este înșelător pentru că agențiile care înregistrează compania (ASP) și numele de marcă (AGEPI) par să nu țină cont de Legea 115/2005.

În ciuda obiectivului strategic al Moldovei de a-și armoniza legislația cu cea a UE în contextul Acordului de asociere, armonizarea legislației ecologice rămâne în urmă.

La sfârșitul anului 2020, Ministerul Agriculturii nu este încă în măsură să exercite un control eficient asupra producerii, procesării, importurilor și certificării ecologice. În cadrul Serviciului de Producție Ecologică al Ministerului activează 2 persoane, care sunt responsabile și pentru protecția indicațiilor geografice. O delegație de control către **ANSA**, bine echipată și bine dotată, care raportează direct Cabinetului, nu a fostimplementată încă, în ciuda deciziei Ministerului din 13.12.2017. Aceasta va fi făcută cel târziu la aprobarea noii legi. În plus la controlul deficient, Moldova nu are, de asemenea, o listă oficială actualizată a imput-urilor permise în agricultura ecologică în urma Legii 115/2005. În prezent, Ministerul Agriculturii nu este informat cu privire la producătorii ecologici care sunt controlați și certificați de organismele de certificare (OC) acreditate de UE. În plus, Ministerul nu are nicio supraveghere a produselor alimentare și furajere certificate ecologic din import.

Lucrul asupra unei noi legi ecologice a început în 2016 pentru a remedia aceste neajunsuri și a alinia legislația moldovenească la noul Regulament UE 848/2018, care va intra în vigoare la 01.01.2022. Cu toate acestea, în versiunea sa actuală, noua lege nu va rezolva problema supravegherii deficiente a Ministerului Agriculturii. Poziția sectorului privat ecologic (exprimată de asociația sa MOVCA) nu a fost până acum suficient luată în considerare.

Pentru OC moldovenesc Certicat-Eco, scenariul cel mai probabil pentru a evita ca fermierii să fie nevoiți să obțină certificarea dublă nu este, așadar, o nouă lege națională perfectă care ar permite ca certificatele moldovenești să fie recunoscute de UE, ci aprobarea organismului de control de către UE ca fiind un organ oficial de control pentru Moldova.

Sistemul național de suport

Moldova are un sistem de subvenționare agricol administrat de către **AIPA**. Schema actuală se bazează pe **HG nr. 455 din 21.06.2017** (↳) (”Repartizarea mijloacelor Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural”). În cea mai mare parte, investițiile agricole (utilaje, înființarea plantațiilor, sisteme de irigare, sere, depozite frigorifice) sunt subvenționate cu sume de până la 50% din investiție cu plafon. De asemenea, pentru producătorii ecologici, acest tip de subvenții constituie mecanismul major de sprijin primit de la guvern.

Pentru „promovarea și dezvoltarea agriculturii ecologice”, AIPA folosește submăsura 2.5, care completează veniturile din vânzările anuale cu 20% (cu un plafon de 200.000 MDL). Acest sprijin este acordat producătorilor care sunt certificați conform reglementării ecologice din Republica Moldova. Beneficiarii care se decertifică în primii 5 ani trebuie să ramburseze toate subvențiile.

Pe lângă subvenționarea veniturilor, producătorii primesc între 1500 și 2500 MDL/ha pentru conversia livezilor și viilor, între 1300 și 1600 MDL/ha pentru conversia terenurilor cu plante medicinale și aromatice, între 800 și 1000 MDL/ha pentru conversia terenurilor arabile pentru culturi de câmp, între 1500 și 2000 MDL/ha pentru conversia plantațiilor legumicole și 300 MDL per stup de albine. În conformitate cu standardul UE, perioada de conversie este de 2 ani pentru culturile anuale și de 3 ani pentru culturile multianuale.

Ultimul raport anual publicat al AIPA (noiembrie 2018 - octombrie 2019) enumeră subvenții de 8,6 mil. MDL pentru submăsura 2.5 (pentru 76 de producători).

Informație

MADRM
Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului

www.madrm.gov.md

ANSA
Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor

www.ansa.gov.md

AIPA
Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură

www.aipa.gov.md

Organizații

Ceea ce este impresionant în privința peisajului organizațiilor ecologice din Moldova este faptul că aproape nu există concurență, ci o bună complementaritate și cooperare. Organizațiile se întâlnesc în mod regulat la întâlnirile de masă rotundă convocate de ONG-ul Ecovisio din 2017.

În acest raport, organizațiile care susțin agricultura ecologică din Moldova sunt clasificate ca

1. apărători a intereselor membrilor (asociația producătorilor ecologici),
2. organizații de bază cu misiunea de a aduce agricultura ecologică la următorul nivel, implicând contribuții considerabile de voluntari,
3. organizații pentru implementarea proiectelor și
4. organizații publice care susțin agricultura ecologică.

Forțele motrice din spatele avansului agriculturii și procesării ecologice din Moldova în ultimii ani au fost **MOVCA** (organizația de categoria I), precum și **Ecovisio** și **EcoLocal** (organizațiile de categoria II).

Printre organizațiile importante care implementează recent proiecte finanțate de agenții donatoare internaționale (categoria III) se numără People-In-Need Moldova (PIN), Asociația Obștească Educație pentru Dezvoltare (AED), Bios și Cutezătorul. Implicarea lor depinde în mare măsură de proiectele finanțate de donatori. Acestea pot să nu mai fie active atunci când proiectele se încheie, dar au menținut cunoștințele și rețelele dobândite în organizațiile lor. PIN are cu siguranță o experiență profundă în conectarea cu succes a producătorilor ecologici din Moldova cu cumpărătorii de produse ecologice din UE de-a lungul mai multor ani.

Cele mai importante organizații publice care susțin agricultura ecologică (categoria IV) sunt trei institute de cercetare: Institutul de Cercetare pentru Culturile de Câmp „Selecția” din Bălți, Institutul de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor, precum și Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice (vezi capitolul Cercetare și instruire).

Unele organizații active în trecut (și menționate în raportul de țară EkoConnect din 2011) nu mai există, cum ar fi Asociația Națională a Fermierilor Ecologici (APEM-AGRO) sau ONG-ul ProRuralInvest.

Ilustrația 4: Varietate de soiuri la festivalul cartofului Ecovisio (Ecovisio, 2020)

Informație

Daniela Fornea

— Manager Program Agricultură Ecologică Ecovisio
— Organizator de mese rotunde cu organizațiile ecologice

www.ecovisio.org

Prezentarea generală a principalelor organizații

MOVCA

Alianța Lanțului Valoric în Agricultura Ecologică din Moldova este o asociație pe bază de membri, care reprezintă producătorii și procesatorii ecologici din țară. A fost fondată în 2015 de producătorii ecologici SRL Micu&Co (Alexei Micu), SRL Agro Walters (Kelsey Walters, acum în SUA) și exportatorul de produse ecologice SRL Prograin Organic (Spartac Chilat). Acum MOVCA are 80 de membri (65 de producători) și un birou în Chișinău condus de doi angajați. Membrii actuali ai consiliului de administrație sunt Alexei Micu, Boris Boincean și Tatiana Nistorică, secretar de stat al Ministerului Agriculturii. MOVCA este prezentă în fiecare an cu standul țării la Biofach și este un puternic apărător al agriculturii ecologice certificate.

www.movca.md

EcoLocal

EcoLocal: Asociația Consumatorilor și Producătorilor Eco și Artizanali din Moldova a fost creată în aprilie 2018. În consiliu lucrează Tamara Șchiopu (fermier ecologic din Marea Britanie și avocat de o perioadă lungă de timp a agriculturii ecologice în țara sa natală, Moldova), Vitalie Pintilei (inspector pentru OC moldovenesc Certificat-Eco) și trei antreprenori specializați în alimentația durabilă (Ana Sîtnic, Stela Babii și Nicolae Cojocaru). ONG-ul își propune să contribuie la dezvoltarea producătorilor de produse locale ecologice, artizanale și tradiționale și să crească nivelul de conștientizare a consumatorilor pentru aceste trei tipuri de bunuri. Activitatea principală a ONG-ului este organizarea pieței fermierilor EcoLocal cu aproximativ 500 de clienți în fiecare sâmbătă. EcoLocal este un apărător al agriculturii ecologice certificate și vrea să vadă cât mai multe produse ecologice, cultivate în Moldova vândute și pe piața internă. Astăzi, doar o mică parte a produselor alimentare vândute pe piața EcoLocal sunt certificate ecologic.

www.ecolocal.md

ONG **People-In-Need Moldova (PIN)**

www.moldova.peopleinneed.global

Ecovisio & Katalyst

Ecovisio, cu organizația sa fiică Katalyst, sunt două ONG-uri de bază, conduse de tineri. Fondată în 1999, Ecovisio desfășoară programe educaționale, creează exemple viabile de inovații ecologice și sociale (multe dintre ele în satul Râșcova) și construiește rețele relaționale. Ecovisio găzduiește întâlnirile pentru masa rotundă, organizează târgurile anuale IarmarEco stimulând oportunitățile ecologice și antreprenoriatul social cu ateliere și evenimente în rețea și contribuie la proiectul InfOrganic care generează materiale de informare pentru fermieri cu privire la agricultura ecologică. Katalyst, ca întreprindere socială, operează o schemă de livrare la domiciliu de legume ecologice cultivate de producătorii casnici din Râșcova și construiește în prezent un incubator de afaceri („Katalyst Kitchen”) pentru start-up-urile în fabricarea produselor alimentare. Ecovisio și Katalyst recunosc valoarea certificării ecologice, dar preferă abordările bazate pe încredere.

www.ecovisio.org

ONG **AED**

ONG-ul AED a fost în ultimul timp reporterul pentru raportul anual al FiBL: World of Organic Agriculture. Cu toate acestea, Ecovisio și MOVCA vor avea probabil mai multe informații despre producătorii, procesatorii și comercianții ecologici actuali.

www.aed.ong

ONG **Bios**

www.bios.ong.md

ONG **Cutezatorul**

www.cutezatorul.org.md

Organisme de control

Pentru certificarea producției în conformitate cu regulamentul ecologic din Moldova, două organisme de control sunt în prezent acreditate și înregistrate la Ministerul Agriculturii din Moldova: Certificat-Eco și Control Union Dnestr. În august 2019, acreditarea BioCert Tradițional a fost suspendată de către organismul de acreditare din Moldova MOLDAC.

În plus, 12 OC sunt listate în prezent de Sistemul de Informații al Agriculturii Organice din UE (OFIS) (↳) în scopul echivalării cu Regulamentul UE. Garanțiile de echivalență oferite de aceste OC permit exportatorilor moldoveni să exporte produse ca ecologice în UE. Dintre aceste OC, elvețianul Bio.inspecta și germanul Agreco și CERES sunt cele mai active; cu toate acestea, numai CERES are un birou în Moldova (CERES SRL) cu un inspector care vorbește ambele limbi locale, română și rusă (Mariana Canțîr). În timp ce CERES este activ în Moldova (cu o companie fiică în Moldova de la începutul anului 2017), Bio.inspecta a devenit noul certificator al celor 45 de fermieri contractuali ai principalului exportator de cereale ecologice din Moldova, Prograin Organic, și Agreco a început să certifice doar 26 de apicultori ecologici din Moldova.

Certificarea companiei olandeze Control Union a fost exclusă de pe această listă la începutul anului 2019 de către Comisia UE și NOP în urma unei fraude cu încărcăturile maritime de cereale pretinse ecologice din Rusia, Kazahstan, Ucraina și Moldova care au ajuns în SUA prin Turcia, ce în volum nu a corespuns zonelor inspectate. Acest lucru a fost raportat pentru prima dată de Washington Post (↳) în mai 2017 și ulterior susținut de investigația ONG-ului american Cornucopia (Anne Ross, 2018). La verificarea inspectorilor UE, Control Union nu a putut demonstra trasabilitatea și starea ecologică a produselor cerealiere din Europa de Est. Această fraudă a afectat reputația Moldovei, deși au fost implicați doar câțiva actori moldoveni. Cele 25.000 de tone de porumb „ecologic" transportate pe nava Mountpark către SUA provin de la fermele din Rusia, Kazahstan și Moldova (WeTrade Agro SRL) care și-au predat toate certificatele ecologice în 2018. Ei fuseseră clienți ai A-CERT.

Astăzi, baza de date a integrității ecologice USDA (↳) enumeră doar trei OC pentru Republica Moldova: CERES, Kiwa BCS și Letis. Companiile ecologice certificate pentru piața SUA se ocupă acum în mare parte de producerea și procesarea nucilor.

Unii producători care cultivă culturi ecologice pentru export sunt, de asemenea, certificați conform standardelor private, în plus la standardele UE și/sau NOP. Doi producători și exportatori de produse ecologice (Maestro Nut și AMG Kernel) certificați de CERES și Bio.inspecta au certificare BioSuisse, iar producătorul de lavandă ecologică Resendjer SRL certificat de CERES se pregătește pentru certificarea Demeter.

După cum s-a explicat mai sus, producătorii ecologici din Moldova au nevoie de dublă certificare (din partea OC acreditate național cât și UE/NOP) pentru a putea exporta dar și beneficia de subvenții din partea Republicii Moldova. Cu toate acestea, practica obișnuită este de a începe cu certificarea moldovenească în perioada de conversie și până când culturile multianuale au o recoltă exportabilă. Abia atunci producătorii adaugă certificarea internațională care poate fi de cinci ori mai scumpă sau chiar mai mult decât cea națională (care începe de la aproximativ 250 EUR pe an pentru o plantație de 5 ha). Procesul de obținere a certificării internaționale este simplu și rapid pentru companiile cu un certificat ecologic moldovenesc valid.

Informație

Certificat-Eco

www.certificat-eco.md

Control Union Dnestr

www.controlunion.com

CERES

www.ceres-cert.com

bio.inspecta

www.bio-inspecta.ch

Lista organismelor de control pentru echivalare cu Regulamentul ecologic al UE

Număr-MD	Nume	Țara sediului	Adresa web	Clienți în Moldova cu certificate valide
MD-BIO-171	A-CERT	Grecia	a-cert.org	2
MD-BIO-151	Agreco	Germania	agrecogmbh.de	28
MD-BIO-139	Albinspekt	Albania	albinspekt.com	0
MD-BIO-161	Bio.inspecta	Elveția	bio-inspecta.ch	45
MD-BIO-102	CCPB	Italia	ccpb.it	0
MD-BIO-140	CERES	Germania	ceres-cert.com	25
MD-BIO-154	Ecocert	Franța	ecocert.com	3
MD-BIO-115	ICEA	Italia	icea.bio	0
MD-BIO-141	Kiwa BCS	Germania	kiwabcs-oeko.com	8
MD-BIO-135	Letis	Argentina	letis.org	2
MD-BIO-108	Organic Standard	Ucraina	organicstandard.com.ua	2
MD-BIO-173	SIA	Letonia	stc.lv	0

Sursă: OFIS, noiembrie 2020

Cercetare și instruire

Moldova susține unele cercetări oficiale în raport cu agricultura ecologică: Institutul de Cercetări pentru Culturile pe Câmp „Selecția” din Bălți efectuează experimente în câmp de termen lung, încercări și demonstrații la tema de conservare a solului, asolamentul culturilor și mini-till. Cele 1000 ha de teren ale sale sunt în proces de conversie la agricultura ecologică certificată (Dr. Boris Boincean, selectia@beltsy.md). Institutul de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor (↳)din Chișinău are cunoștințe și experiență vastă în domeniul producerii lavandei și plantelor medicinale (Dr. Maria Goncearuc) și combaterea biologică a insectelor (Dr. Leonid Voloșciuc). Acesta produce diferite tipuri de feromoni pentru monitorizarea și controlul dăunătorilor, precum și viespi Trichogramma și Bacillus thuringiensis utilizate pentru combaterea omizilor. Cercetarea silvică (↳) nu doar sprijină administrația forestieră, ci și proiectează fâșii de aliniament pentru fermele cu teren arabil și administrația locală pentru protecția câmpurilor de eroziune (dr. Dumitru Galupa).

Finanțată de Agenția Cehă de Dezvoltare, ÚKZÚZ care este instituția cehă de stat care supraveghează sectorul ecologic din Republica Cehă, a colaborat intens cu Institutul „Selecția” și Comisia de Stat pentru Testarea Soiurilor de Plante pentru a desfășura teste la nivel național la cultivarea organică a grâului de iarnă și speltă pentru a identifica soiurile care produc o recoltă de calitate fără a se administra fertilizanți minerali cu azot. Trei locații de testare ale comisiei participă la aceste cercetări, precum și parcelele de la Institutul „Selecția”, o fermă privată (GȚ “M.A. Gasper”) și mănăstirea Zăbriceni (Boincean, 2020). Mănăstirea (cunoscută pentru ceaiul certificat ecologic Biocămara) găzduiește, de asemenea, loturi demonstrative de culturi alternative, culturi de acoperire și plante medicinale și aromatice.

Universitatea din Bălți oferă un Curs de Master în Științe ale Mediului cu Specializarea în Ecologie Agricolă (↳). Acest curs beneficiază de experiența imensă a Institutului „Selecția” cu care colaborează. 5-7 studenți absolvă în fiecare an.

Dincolo de instituțiile publice, instruirea este oferită și de MOVCA și de ONG-urile menționate în capitolul Organizații. Programul de instruire “Sistemul de agricultură ecologică” (↳) de către MOVCA conține 24 de module de instruire realizate de 10 experți. Acesta acoperă principiile fundamentale ale agriculturii ecologice: integrarea plantelor-animalelor, compostarea, asolamentul, adaptarea la schimbările climatice, îngrășămintele verzi, beneficiile cultivării lucernei, gestionarea bolilor și dăunătorilor, cooperativele din agricultura ecologică, procesarea, certificarea și, în cele din urmă, etichetarea produselor agro-alimentare ecologice.

Proiectul InfOrganic (2020-22) vizează în prezent dezvoltarea și comasarea materialelor consultative relevante pentru agricultura ecologică din Moldova. Acesta este realizat de AED și Ecovisio cu fonduri din Liechtenstein (LED), iar grupul țintă sunt persoanele care lucrează deja în agricultură.

Materialele produse sunt publicate pe o pagină web centrală numită "AgroEco" (↳) administrată de portalul agricol online Agrobiznes.md (suplimentar la site-urile individuale (↳) și conturile de Facebook (↳) ale organizațiilor participante). Deja au fost produse mai multe infografice și videoclipuri, de exemplu, privind îngrășămintele verzi (↳) sau lucrarea solului în agricultura ecologică la culturile cerealiere (↳). Infograficele (↳) pentru agricultura ecologică pot fi găsite și pe site-ul Ecovisio (↳) sau pe site-ul proiectului său agricol "Agrovisio" (↳).

În plus la oportunitățile de instruire și consultanță instituțională din Moldova, un număr de experți și practicanți foarte experimentați pot fi abordați de către oricine dorește să înceapă o afacere ecologică. Unii dintre ei se află pe o listă întocmită de masa rotundă ecologică.

Ilustrația 5: Ziua câmpului la ferma ecologică a lui Alexei Micu (MOVCA, 2019)

Consultanți în agricultura ecologică din Moldova

Boris Boincean

Cercetător la Institutul „Selecția” și expert în culturi ecologice de câmp și lucrarea solului

E-mail: bboincean@gmail.com

Alexei Micu

Fermier cu experiență în culturile ecologice de câmp

E-mail: alexei.micu@gmail.com

Tobias Weber

Fermier ecologic elvețian din raionul Ungheni, cu experiență în agricultura conservativă și producerea produselor lactate

E-mail: tobias@model-farm.org

Viorel Gherciu

Agronom cu experiență în producerea soii ecologice

E-mail: gherciu@donausoja.org

Vasile Niculita

Producător de legume ecologice

E-mail: ecoparadis17@gmail.com

Vladimir Todiraș, Leonid Volosciuc

Institutul pentru Protecția Plantelor, consultanți privind metodele biologice de protecție

E-mail: vladimir.todiras@gmail.com **E-mail: volosciuc@gmail.com**

Bostan Mihai

Fermier cu experiență în producerea soii ecologice

E-mail: bostan@agroelit.md

Henk de Lange

Fermier ecologic pensionat din Olanda, cu experiență în creșterea ecologică a animalelor și compostare

E-mail:henkdl63@gmail.com

Irina Ilieva

Producător de cartofi ecologici

E-mail: petruiliev27@gmail.com

Maria & Tudor Darii

Producători de legume ecologice

E-mail: drtudor2001@yahoo.com

Proiecte donatoare

Lista donatorilor care au susținut agricultura ecologică în ultimii 25 de ani este lungă. Donatorii care au demonstrat o continuitate semnificativă în ciuda eșecurilor și provocărilor au fost USAID, Agenția Cehă pentru Dezvoltare, Agenția Olandeză pentru Întreprinderi, LED-ul din Liechtenstein și GEF în colaborare cu PNUD.

Trebuie evidențiate câteva exemple: Agenția Cehă pentru Dezvoltare sprijină sectorul privat din agricultura ecologică din 2011 cu abordări B2B, instruire și consultanță. În plus, începând cu 2017 aceasta contribuie la creșterea capacității Ministerului Agriculturii în domeniul dezvoltării cadrului legal și al controlului instituțional. Instituția cehă de stat care supraveghează sectorul ecologic din Republica Cehă, ÚKZÚZ, pune la dispoziție expertiza sa în ajustarea legii și consolidarea capacității instituțiilor pentru controlul de stat, analize de laborator și testarea soiurilor.

La nivel mezo, USAID a sprijinit activitățile ONG-ului ceh People-In-Need (PIN) împreună cu Agenția Cehă pentru Dezvoltare pentru a consolida instituțiile sectorului privat din agricultura ecologică. Programul USAID Farmer-to-Farmer pune la dispoziție experți naționali și americani pentru a sprijini asociația ecologică MOVCA. USAID a sprijinit, de asemenea, expunerea standului Moldovei la Biofach. Recent, USAID a sponsorizat expertiza juridică pentru Ministerul Agriculturii pentru elaborarea noii legi ecologice, care este în proces de dezvoltare.

La nivel de întreprindere, Agenția Olandeză pentru Întreprinderi și ADA austriacă au sprijinit Prograin Organic, principalul exportator de cereale ecologice din Moldova, pentru a deveni mai competitiv, astfel încât să poată oferi servicii mai bune fermierilor contractuali ai companiei.

Instituțiile Uniunii Europene sprijină agricultura ecologică în Moldova în mod semnificativ, dar indirect. Fondul de subvenționare administrat de AIPA (aproximativ 50 mil. EUR în 2020) cu subvenții pentru investiții și o măsură specială pentru agricultura ecologică (a se vedea capitolul Sistemul național de suport) este subvenționat la aproximativ 16% de către UE (22 mil. EUR contribuția UE la bugetul agriculturii moldovenești de 135 mil. EUR în 2020).

Banca Europeană de Investiții (BEI) a alocat 120 mil. EUR unei linii de credit care sprijină investițiile în sectorul horticol în Moldova: Proiectul „Livada Moldovei”. Linia de credit deschisă minimum până la jumătatea anului 2022 finanțează nu numai investiții în lanțurile valorice a fructelor și legumelor, ci și în viti-vinificație, apicultură și cultivarea plantelor medicinale și aromatice. În 2017, producătorul de nuci ecologice, AMG Kernel (780 ha nuci ecologice), a utilizat 2,5 mil. EUR din sursele BEI pentru infrastructura de depozitare, procesare și ambalare a nucilor.

Cultivarea ecologică a plantelor

Întreprinderile certificate și suprafața

Cifre foarte diferite au fost folosite pentru a descrie agricultura ecologică din Moldova. Unele sunt incomplete, altele sunt rezultatul numărării duble și a luării în considerare a zonelor certificate fraudulos. Prin urmare, nu se poate face o declarație demnă de încredere cu privire la dezvoltarea agriculturii ecologice certificate din ultimii 20 de ani de când prima fermă a fost certificată. În acest studiu, folosim cifrele „Atlasului agriculturii ecologice din Republica Moldova" lansat în 2020. Pentru ONG-ul Ecovisio, Vitalie Pintilei a colectat datele din 2019 de la organismele de certificare și de la Ministerul Agriculturii și le-a verificat contactând întreprinderile certificate.

În 2019, au fost înregistrate **152 de companii certificate ecologic** (inclusiv cele aflate în conversie), în mare parte producători, dar și aproximativ 10 comercianți și/sau procesatori. Peste două treimi sunt certificate de către OC internaționale, ceea ce înseamnă că exportă activ în UE. Sub o treime sunt certificați doar de cele două OC naționale, adică fie produc doar pentru piața locală, fie nu au încă o recoltă exportabilă.

Fiecare dintre cele 152 de companii certificate ecologic este descris în Atlasul Agriculturii Ecologice (↳) (date din 2019). O altă sursă este Ministerul Agriculturii (↳) (date din 2019) care a încărcat certificatele celor 77 de companii certificate conform reglementării ecologice din Moldova. Informațiile despre cele 115 companii certificate de un OC acreditat de UE sunt afișate pe web-site-urile individuale ale OC pentru echivalare cu Regulamentul ecologic al UE (lista OFIS) (↳). În timp ce publicarea certificatelor de către Ministerul Agriculturii și organismele de certificare acreditate ale UE reprezintă o cerință legală, actualizarea Atlasului Agriculturii Ecologice depinde de disponibilitatea fondurilor donatorilor și/sau de bunăvoința ONG-ului Ecovisio.

Atlasul Agriculturii Ecologice (↳) indică o suprafață ecologică (inclusiv în conversie) de 28.547 ha. Acesta ar reprezenta 1,1% din suprafața agricolă a Republicii Moldova.[3]

Deși cifrele din Atlasul agriculturii ecologice nu pot fi comparate cu cifrele anterioare (datorită datelor incomplete și a numărării duble), indicația generală este că numărul fermelor și a suprafeței stagnează sau chiar scade. Acest lucru este legat de cadrul juridic moldovenesc neoptimizat prin necesitatea dublei certificări, un nivel, în general, scăzut al prețurilor mărfurilor ecologice în perioada 2015-2020, precum și incidența fraudei (a se vedea capitolul Organisme de control) care a avut un impact asupra reputației sectorului din Moldova.

Suprafața certificată ecologic (în hectare)

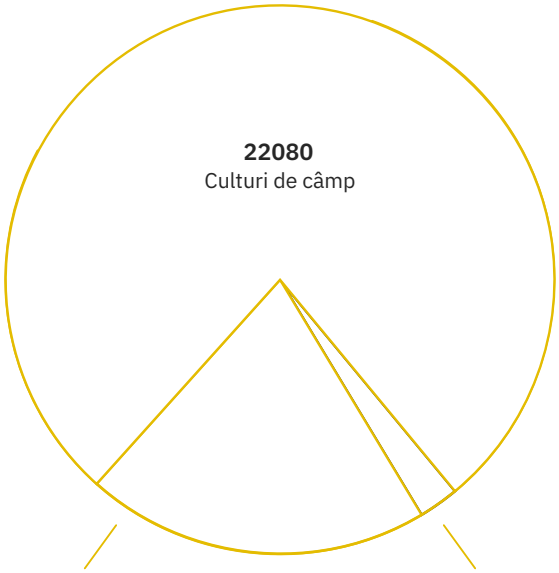

5790 Cultivarea culturilor pomicole

4605	Nuci	**69**	Cătină	**265**	Lavandă
473	Mere	**68**	Măceșe	**233**	Amestec de ierburi
370	Prune	**18**	Strugurii	**179**	Coriandru
92	Migdale	**10**	Aronia		
85	Alune				

677 Cultivarea plantelor medicinale și aromatice

Sursă: Atlas of Organic Agriculture in the Republic of Moldova, 2020

Dintre cei 152 de producători ecologici din Moldova aproape toți cultivă plante, cu excepția a 26 de apicultori (cu aproximativ 7200 de stupi ecologici). Cel mai mare producător, Rostan SRL, cu producere în Transnistria, cultivă culturi ecologice pe 6740 ha, în timp ce, cei 65 de producători ecologici, membri ai MOVCA operează în medie fiecare aproximativ 100 ha. Media aritmetică pentru întreaga țară se situează la 188 ha. Potrivit Atlasului Agriculturii Ecologice, cele 28.547 ha de teren agricol ecologic sunt alcătuite din 77% culturi arabile, 20% culturi pomicole și 3% plante medicinale și aromatice.

3 Această cifră se calculează pe baza unei suprafețe totale agricole de 2,496 mil. ha alcătuită din 1,832 mil. ha teren arabil, 0,290 mil. ha plantații multianuale și 0,374 mil. ha pășuni, fânețe și terenuri în pantă (Statistica.md, 2019-2020)

Câțiva producători ecologici remarcabili

Prograin Organic

Din 2015, Prograin Organic, o companie deținută în totalitate de cetățeni moldoveni, susține fermierii contractuali cu imput-uri, consultanță (7 consultanți agricoli) și certificare și în schimb, achiziționează de la aceștia cereale ecologice, semințe oleaginoase și leguminoase pentru export în UE. În 2020, compania lucra cu 50 de fermieri care cultivă culturi ecologice pe 7.700 ha. În 2017, un nou terminal pentru cereale cu o capacitate de 8.000 t a fost construit la noul port al Dunării din Moldova, în Giurgiulești, cu sprijinul Agenției Olandeze pentru Întreprinderi. De aici, cerealele sunt expediate pe nave cu capacitatea de 3.500 până la 5.000 t în Austria. În 2018, cu sprijinul Agenției de Dezvoltare a Austriei, a fost deschisă în Florești o hală pentru procesarea primară a cerealelor, semințelor de floarea soarelui și a leguminoaselor (decojire, curățare profundă). Terminalul de cereale din Florești are o capacitate de stocare de 4.000 de tone. De aici, produsele sunt exportate în UE cu camionul. Prograin Organic are capacitatea de a comercializa mult mai multe produse moldovenești și, prin urmare, este cheia pentru a aduce agricultura ecologică în Moldova la un alt nivel.

www.prograinorganic.com **www.youtube.com**

AMG Kernel

Din 1999, AMG Kernel activează în raionul Soroca producând cereale și nuci ecologice, precum și material săditor de pomi nuciferi și fructiferi. De asemenea, compania decojește nuci și depozitează nuci și cereale într-o unitate certificată ecologic cu o capacitate de 22.000 de tone. Toate cele 3.800 ha ale companiei sunt certificate ecologic sau în conversie, plasând AMG Kernel pe a doua poziție a celor mai mari companii ecologice din Moldova după Rostan-ul transnistrean. Producția nucilor ecologici pe 780 ha (doar soiuri moldovenești) reprezintă a doua cea mai mare plantație de nuci din Moldova. Planurile pe viitor sunt extinderea acesteia la 2.000 ha. Pe 50 ha, AMG Kernel produce material săditor de nuci pentru piața locală, precum și pentru export. Compania și-a convertit mult din sistemul de producție a culturilor de câmp în low-till și strip-till pentru a preveni eroziunea solului. AMG Kernel deține și certificare BioSuisse (pe lângă standardul UE).

www.kernel.md

Maestro Nut SRL

Din 2004, compania siriană Maestro Nut SRL are activitate în producerea, procesarea și exportul nucilor ecologice. Suprafața totală certificată este de 2.000 ha și reprezintă cea mai mare plantație ecologică de nuci din Moldova și Europa. În plus, compania cumpără nuci convenționale de la micii producători locali. Nucile decojite sunt exportate în UE, Orientul Mijlociu, SUA, Rusia și China. Produsele Maestro Nut au certificare conform standardelor UE, NOP, BioSuisse, Kosher și Halal. Compania-fiică Maestro Fruits SRL a fost fondată în 2016 și se ocupă cu producerea de mere uscate și chipsuri de mere. Compania este certificată de Bio.inspecta pentru nucile și merele sale și de CERES pentru toate activitățile de colectare din natură.

www.maestro-nut.com

Fernuci SRL

Fernuci SRL este un alt mare producător de nuc ecologic. Contrar celorlalți producători principali, Fernuci a plantat soiuri americane (Chandler) și franceze (Fernor și Franquette) pe care compania le-a înregistrat în catalogul de stat al soiurilor. În pepiniera proprie se produce material săditor ecologic spre vânzare altor cultivatori. Pe 200 ha teren propriu au fost deja plantate 115 ha nuci irigate prin picurare. Fernuci țintește piața de top din Europa și angajează 90 de lucrători din satul local pentru decojirea manuală – devenind al doilea angajator ca mărime din zonă. Pentru a garanta angajarea pe tot parcursul anului, Fernuci decojește nuci din Franța, dar și procesează recolta proprie.

www.fernuci.com

Monicol SRL

Monicol SRL, înființat în 2001, este un furnizor de nuci, prune uscate și distilate convenționale și ecologice. Pentru consumatorii moldoveni, compania pune la dispoziție doar produse convenționale (marca „Fruit2go"). Monicol este certificat ecologic EU și NOP de către OC german Kiwa BCS. Plantația sa ecologică cuprinde 436 ha de nuci, 60 ha de alune, 64 ha de prune și 13 ha de pere. Produsele convenționale sunt fabricate din materie primă achiziționată de la fermierii locali și oamenii care colectează nuci din fâșiile de aliniament.

www.monicol.md

Resendjer SRL

Din 2003, cetățeanul britanic Robert Ethrington (Resendjer SRL) cultivă lavandă ecologică în Moldova. El livrează doar producătorului german de produse cosmetice Weleda și se pregătește de certificarea Demeter în 2021. Cu aproximativ 15 angajați, peste 4 tone de ulei de lavandă sunt produse din 140 ha certificate și alte 50 ha de lavandă în conversie în Minceni (raionul Rezina).

E-mail: bobethrington@resanco.com

Ilustrația 6: Lavanda ecologică din Moldova în pregătire pentru certificarea Demeter (Arndt, 2019)

Euro Alun SRL

În 2018, Alexandr Perjan și partenerii săi au deschis compania Euro Alun SRL care furnizează material săditor de alun din Italia altor agricultori cu scopul final de a comercializa loturi mai mari de alune certificate ecologic sau conform altor sisteme de management al calității. Până în 2030, Euro Alun dorește înființarea a 1.500 ha de alune, dintre care 50% vor fi certificate ecologic. Până în 2020, 24 de clienți ai Euro Alun au plantat 250 ha. 5 ani de consultanță gratuită sunt incluși în prețul materialului săditor.

www.alune.md

Natur Perpetua SRL

Fondată în 2017 de Violeta Primac, Natur Perpetua SRL produce cătină certificată ecologic pe 26 ha lângă Bălți. Compania este certificată de Certificat-Eco conform reglementării naționale și de CERES conform standardului european. Soiurile plantate sunt în mare parte românești fiind înregistrate în Moldova: Clara și Mara. Compania vinde pomușoare congelate în mare parte în vrac cumpărătorilor europeni, dar și unor procesatori moldoveni.

E-mail: vprimac80@gmail.com

Producerea și exportul de materie primă ecologică

Cele mai importante produse ecologice din Moldova (după volum) sunt:

— **Dintre culturile de câmp**:
semințe de floarea soarelui, porumb, grâu, soia, mazăre și rapiță (în această ordine),

— **Dintre culturile pomicole**:
nuci decojite, prune uscate,

— **Dintre plantele medicinale și aromatice**:
lavandă, semințe de coriandru, salvie.

Suprafețele acestor culturi din ultimii ani oferă o indicație a cantităților care pot fi așteptate. Deși produsele de origine pomicolă se văd pe piață doar după aproximativ 5 ani după înființarea plantației, culturile arabile pot fi bine orchestrate de puținii exportatori, cum ar fi Prograin Organic care sunt în legătură strânsă cu piața.

Cifrele de producție pot fi estimate, dar și fi verificate în baza de date a UE TRACES care furnizează volumele importurilor UE din Moldova (trebuie, totuși, de avut în considerație că Moldova exportă în continuare volume considerabile către țările reexportatoare, cum ar fi Ucraina).

Ca o tendință generală, exporturile Moldovei către UE și SUA s-au redus în ultimii 5-8 ani. Cu toate acestea, cifrele fiabile nu sunt disponibile, deoarece datele TRACES sunt disponibile numai din 2018. În timp ce exporturile moldovenești au fost de 40.053 t în 2019 (1,2% din totalul importurilor ecologice din UE), acestea au fost semnificativ mai mari în 2018 (55.368 t, adică 1,7%). Ministerul Agriculturii (2014) a evaluat exporturile moldovenești către UE chiar la 80.817 t pentru 2013. Deși această cifră pare nerealistă, aceasta semnifică tendința descendentă.

Un motiv pentru aceasta poate fi frauda ecologică descrisă în capitolul Organisme de control. Datorită detectării repetate a reziduurilor de pesticide, Moldova sa alăturat Ucrainei, Kazahstanului și Rusiei, țări din care sunt necesare analize suplimentare ale reziduurilor pe fiecare lot înainte de expediere. Toate acestea au afectat exporturile moldovenești, în principal către SUA. Numărul de ferme sau întreprinderi certificate NOP autorizate să exporte în SUA a scăzut de la 18 în 2017 la doar 5 în 2020.

Producția ecologică estimată și a exporturile ecologice moldovenești către UE 2019

Produse ecologice certificate	Estimat (t)	Import în UE din Moldova (t)
Semințe de floarea-soarelui	14.000-18.000	15.593
Porumb	20.000-34.000	9.191
Grâu	19.000-26.000	8.833
Soia	1.800-2.300	1.221
Mazăre	3.000-3.500	1.010
Rapiță	2.300-2.900	Lipsesc date
Nuci decojite*	8.000-14.000	3.665
Prune uscate	1.200-1.600	298
Ulei de lavandă**	11-15	Lipsesc date

Recoltă disponibilă: calculele autorului pe baza Atlasului Ecovisio al agriculturii ecologice. Importuri în UE: Baza de date TRACES (CE, DG Agricultură, Unitatea B4, Echipa E-COI)

* sau echivalent dacă sunt procesate în ulei

** sau echivalent dacă florile sunt doar uscate

Un alt motiv al tendinței descendente este poziționarea Moldovei în competiția cu cei trei giganți Ucraina, Kazahstan și Rusia. Așa cum spune Spartac Chilat de la Prograin Organic: „Când cultivăm o nouă cultură, cum ar fi spelta, mazărea, soia sau inul, avem succes în primii doi ani. Dar când fermierii din Ucraina văd că facem bani, ei reproduc ceea ce facem și, deoarece sunt mult mai mari, inundă piața și lasă prețurile să se micșoreze."

Fiind în concurență cu Ucraina, care are unități de producție mult mai mari, soluția pentru fermierii moldoveni este probabil să efectueze procesarea primară în țară (decojire, curățare profundă, sortare, mărunțire și extracție de ulei) și în acest fel să exporte un produs cu valoare adăugată exact la timp atunci când este solicitat de producătorii de alimente sau furaje din UE. În acest fel, Moldova ar putea beneficia de locația apropiată de UE și de avantajele sale logistice. Unitatea de decojire a Prograin din Florești este un prim pas în această direcție și se planifică mai multe investiții în procesarea primară.

Importul imput-urilor ecologice

Semințele ecologice sunt în mare parte importate de Prograin Organic pentru fermierii săi contractuali. Cu toate acestea, cu ajutorul Institutului „Selecția", au fost produse soiuri locale potrivite pentru agricultura ecologică, care în prezent sunt înmulțite de către producătorii de semințe, astfel încât să fie disponibile din 2021.

Solurile negre din Moldova prezintă deseori carența fosforului pentru cultivarea cerealelor și culturilor oleaginoase. În agricultura ecologică, cantitatea fosforului ar putea fi majorată odată cu cultivarea lucernei, aplicarea compostului sau a fosfatului de rocă. Cu toate acestea, acest fertilizant mineral major nu este disponibil în Moldova. Culturile horticole, pe de altă parte, necesită în general, cantități mai ridicate de potasiu. Totuși, un fertilizant mineral major de potasiu care este permis în agricultura ecologică, Patent-Kali, nu este disponibil în țară. Pentru dealerii de input-uri, ar putea fi o afacere profitabilă importul de fosfat de rocă și Patent-Kali. Pe de altă parte, o varietate de produse de întărire a plantelor sunt disponibile prin mai mulți dealeri, iar țara ar putea să nu aibă nevoie de mai multe.

Unele pesticide biologice sunt importate în prezent; cu toate acestea, Moldova are cunoștințe suficiente despre producția de Bacillus thuringiensis și viespile Trichogramma (Institutul de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor), precum și despre utilizarea extractelor de plante (Maria Darii) pentru combaterea bolilor și dăunătorilor, dar nu există o producere comercială a acestor produse de protecție. Fungicidele permise în agricultura ecologică (cupru și sulf) sunt ușor disponibile din import.

Procesarea ecologică și fabricarea alimentelor

Întreprinderi certificate

Cel puțin 14 companii din Moldova sunt certificate pentru a efectua operațiuni de procesare (FiBL World of Organic Agriculture, 2020). Printre aceștia se numără cei care fac procesări primare. În plus, există câteva companii care produc produse alimentare ecologice. Cifra de afaceri combinată a acestora este minusculă în comparație cu cifra de afaceri totală de 859 mil. EUR pentru fabricarea produselor alimentare în Moldova în 2019 de și 268 mil. EUR pentru fabricarea băuturilor (sub 0,1%). Acestea fiind spuse, câțiva producători remarcabili de alimente ecologice vor fi prezentați aici:

Biocămara

Unele dintre puținele produse certificate ecologic din Moldova care sunt disponibile consumatorilor din 2013 sunt ceaiurile de plante Biocămara. Compania, conectată de Mănăstirea Zăbriceni din raionul Edineț, oferă ceai ambalat de plante în pungi și pentru infuzie.

www.biocamara.md

Crama Domneasca SRL

Crama Domneasca SRL este în prezent singura cramă certificată ecologic din țara vinului. Cu toate acestea, alte vinării mici se pregătesc pentru certificarea ecologică, iar unele vinării mari, precum Poiana și Cricova, intenționează să facă producție paralelă. Brandul Crama Domnească este Equinox, fiind fabricat din numai 5,4 ha de vie, certificată din 2013, în Olănești, lângă renumita vinărie Purcari pe un deal de-a lungul văii Nistrului. Soiurile roșii sunt autohtone: Rara Neagră și Feteasca Neagră alături de Cabernet Sauvignon Merlot și Malbec, la fel și soiurile albe: Fetesca Regală, Fetească Albă și Chardonnay. Vinificatorul Constantin Stratan vinde doar 9-10.000 de sticle de vinuri prețioase pe an atât în Moldova, cât și în străinătate (Ucraina, Germania, Austria, China și Japonia).

www.equinox.md

Biantti

Brandul lui Igor Golban, Biantti este cunoscut în Moldova pentru varietatea sa de uleiuri. Activitatea de bază a companiei, Ygrick-Group, este fabricarea produselor alimentare; deși, Igor are și unele plantații în Carahasani (raionul Ștefan Vodă) de nuci ecologice (9 ha), migdale (7 ha) și cătină (2 ha). Certificarea completă este așteptată în 2021. Cu finanțarea solicitată de la linia de credit a BEI Livada Moldovei, Igor a construit o nouă hală în 2020 lângă Chișinău, cu 600 m² de producere a uleiului, precum și cu echipamente pentru producerea de müsli și făină. Planurile sunt furnizarea pe piața internă cu uleiuri culinare și produse din cereale ecologice. Materia primă pentru producerea uleiului va fi importată din Asia, dacă există puține resurse în Moldova. În plus la deservirea pieței interne, există planuri de export în vrac în Europa, în timp ce cel mai probabil se va efectua o producție paralelă.

www.biantti.md

Dorin Mereuță

Brandul Dorin Mereuță reprezintă o brutărie deținută de o familie fiind certificată din 2020 conform standardului ecologic moldovenesc. Dorin cumpără boabele ecologice de la Prograin Organic și folosește metode artizanale pentru a produce o gamă de 30 de produse de panificație, în principal pâine. Măcinarea se face la o moară de piatră și formele sunt lubrifiate cu ceară de albine. Dorin Mereuță (denumirea formală Carabica SRL) are un magazin propriu și vinde la Nr1, Fourchette și câteva supermarketuri Linella, precum și la piața EcoLocal.

www.cudragsibunatate.md

Ilustrația 7: Dorin Mereuță în brutăria sa ecologică, certificată din 2020 (Arndt, 2020)

Roseline SRL

În 2013, Roseline SRL a început cu o mică plantație de măceș în nordul Moldovei testând două soiuri rusești (Extravitamin și Start) care s-au dovedit a avea cu mult mai multă Vitamina C decât măcești obișnuite. Compania a dezvoltat apoi o plantație de măceș de 94 ha dintre care 68 sunt certificate ecologic. Certificatul de la Certificat-Eco a fost obținut în 2020, în timp ce certificatul CERES urmează în 2021. Compania are o unitate de procesare proprie în care transformă fructele în pulpă, pudră și ceai. Producerea pachețelelor de ceai se face până acum de o altă companie. Produsele finale sunt destinate Rusiei și în ultimii ani pieței UE (vândute ca fiind convenționale). Cu toate acestea, produsele Roseline sunt vândute și în supermarketurile din Moldova. Se planifică, de asemenea, cooperarea cu fabricile de lactate locale pentru fabricarea produselor lactate cu pulpă de măcește.

www.roseline.org

Produsele ecologice

La sfârșitul anului 2020, există doar patru produse alimentare ecologice procesate disponibile pe piață: ceaiurile de plante **Biocămara**, vinurile **Equinox**, pâinea și produsele de panificație **Dorin Mereuță**, precum și pulpa, pudra și ceaiul de măceșe **Roseline**. Dintre acestea, numai vinurile Equinox sunt exportate ca produse ecologice finite. **Biantti** va urma probabil în 2021 cu produse alimentare certificate ecologic. O altă brutărie care se pregătește pentru certificarea ecologică este **Bread Corner** (Organic Foods SRL).

Întrebarea dacă produsele alimentare finite ecologice moldovenești pot fi exportate pe piețele majore ale UE din Germania, Franța și Marea Britanie a fost discutată în raportul de evaluare a pieței europene din EaP GREEN (2015). Autorii susțin că exportul de produse finite de consum pe piața ecologică a UE, care este cea mai mare, este provocatoare. În cel mai bun caz, etichetele private ar putea fi oferite distribuitorilor din UE pentru mono-produse minim procesate, deși procesarea în țara de consum este cel mai des preferată. Cu toate acestea, moldovenii au capacitatea și tradiția de a promova mărci proprii care poartă mesaje autentice, iar exemplul Equinox arată că nișele pot fi cucerite cu un produs de calitate sub un brand moldovenesc. În același timp, raportul EaP GREEN are dreptate atunci când recomandă comerțul cu piețele ecologice în dezvoltare, cum ar fi Republica Cehă, Polonia și Ungaria, unde există șanse mai mari de a intra pe piață cu produse finite. Produsele candidate sunt vinul, uleiurile, ceaiul ambalat din ierburi, mierea, precum și florile de levănțică în săculețe.

Importul imput-urilor ecologice

Companiile moldovenești care fabrică produse alimentare ecologice pentru piața internă sau export trebuie să utilizeze cel puțin 95% ingrediente ecologice. Zahărul ecologic sau siropul de glucoză nu sunt produse în Moldova și trebuie importate. Același lucru este valabil pentru o serie de alte ingrediente, cum ar fi amidonul, pudra de cacao, produsele lactate și ouăle. În prezent, este disponibilă foarte puțină făină locală; cu toate acestea, Ygrick-Group intenționează să înceapă în curând producția de făină ecologică. Companiile care doresc să producă o gamă largă de uleiuri ecologice (cum ar fi Ygrick-Group) vor trebui să importe semințe de ulei ecologice (de exemplu: de susan, dovleac, in, chia) din țări precum India, Iran, Siria și Ucraina.

Piața produselor ecologice din Moldova

Dimensiunea pieții și tendințele ei

Cifra de afaceri a comerțului formal cu amănuntul în Moldova este de aproximativ 1 mrd. EUR (980 mil. EUR 2019, statistica.md). Se estimează că 0,1% (aproximativ 1 mil. EUR) provine din produse ecologice certificate. Cu toate acestea, odată cu creșterea clasei de mijloc, cu numărul mare de emigranți întorși acasă din țările UE, precum și la majorarea diversității produselor ecologice locale disponibile, ponderea este în creștere. În prezent, tinerele mame sunt cel mai important grup de clienți. Pe rangul 2 și 3 sunt adepții unui stil de viață sănătos și cei care sunt nevoiți să mănânce alimente sănătoase.[4]

Canalele comerciale

Vânzări directe
Există două piețe pentru vânzările directe de produse artizanale și durabile: EcoLocal (organizat săptămânal) și IarmarEco (o dată pe an în Chișinău și în câteva orașe din țară). Produsele certificate ecologic sunt puține, dar în 2020 consumatorii pot cumpăra deja legume (↳), alune (↳), pâine (↳), ceai (↳) si vin (↳) certificate. Sunt așteptate mai multe produse certificate în 2021.

Există mai multe servicii de livrare la domiciliu a legumelor ecologice sau cultivate în grădină, precum Ecovillage Farms (Katalyst ONG) și Ecoparadis (Vasile Niculita).

Comerț specializat cu amănuntul
În Chișinău au existat o serie de magazine ecologice specializate, dar care nu au rezistat mult. Cu toate acestea, cei care rămân, combină cumpărăturile de produse sănătoase, locale și ecologice cu o cafenea. Cel mai bun exemplu este **Sincer Gastromarket**, care țintește categoria de persoane între 20 și 40 de ani. Primul magazin a fost deschis în 2019 și al doilea în 2020, care vinde aproximativ 120 de produse ecologice certificate. Sincer operează cu un număr mare de mărci moldovenești, precum și cu mărcile germane Bohlsener Mühle, Naturata și Bioplanète.

Câteva magazine online, cum ar fi **Arome Bio**, vând în principal produse ecologice importate. **Natur** și **Ebio** au un concept diferit axat pe produse ecologice și artizanale locale. Acesta din urmă este proiectul lui Alexei Micu, fermier ecologic și membru al consiliului de administrare al asociației ecologice MOVCA.

Info

Vânzări directe

— EcoLocal

www.ecolocal.md

— Iarmareco

www.iarmareco.md

— Ecovillage Farms (Katalyst NGO)

www.ecovillage.farms.md

— Ecoparadis

www.ecoparadis.md

Comerț specializat cu amănuntul

— Sincer Gastromarket

www.facebook.com/sincer.gastromarket/

— Arome Bio

www.aromebio.md

— Natur

www.natur.md

— Ebio

www.ebio.md/shop

4 Sondaj efectuat de Ian Corăuș, (www.ecology.md/md/page/produse-ecologice-din-republica-moldova)

Importatori

Singurii importatori certificați ecologici de către OC moldovenești sunt rețeaua de supermarketuri din Moldova Nr1 și rețelele germane Metro și Kaufland. Conform legii, importatorul de produse vândute în Moldova ca produse ecologice trebuie să fie certificat; cu toate acestea, o mare parte a produselor alimentare ecologice este importată de companii fără un astfel de certificat.

Rețele de supermarketuri

În anul pandemiei, 2020, cifra de afaceri a supermarketurilor a sărit pentru prima dată peste marca de 50% a comerțului formal cu amănuntul. În Chișinău, aproximativ două treimi din cifra de afaceri a vânzărilor retail a fost realizată în supermarketuri în 2020, deoarece piețele în aer liber au fost închise timp de trei luni din cauza carantinei. Antreprenorii care doresc să introducă pe piață produse ecologice, fie că sunt locale sau importate, nu vor putea ocoli supermarketurile.

Supermaketurile din Moldova

Supermarket	Număr	Locație	Produse ecologice
Linella	106	În toată țara	Sub 10
Fidesco	34	În toată țara	Sub 10
Nr1	17	Doar Chișinău	180 (din care 60 pentru copii și 3 lactate)
Green Hills	10	Chișinău, Bălți	Sub 10
Fourchette	9	Chișinău, Bălți	30 (din care 10 pentru copii și 2 lactate)
Kaufland	3	Chișinău, Bălți	200 (din care 20 pentru copii și 30 lactate)
Metro Cash-&Carry	3	Chișinău, Bălți	64 (din care 32 pentru copii, 27 fructe, legume)

Sursă: Vizitarea magazinelor, 07.12.2020

Ilustrația 8: Raft cu produse ecologice în supermarketul Nr1 (Arndt, 2020)

În ultimii ani s-a deschis un număr mare de magazine mici de cartier mai mult decât facilități mari de vânzare cu amănuntul. În același timp, Kaufland a deschis magazine foarte mari, două la Chișinău în 2019 și unul la Bălți în 2020. În prezent, doar magazinele mai mari și selecte au o strategie pentru produse ecologice: Kaufland, Fourchette, Metro și Nr1.

Kaufland are cel mai mare număr de produse ecologice, dar nici unul moldovenesc. Toate produsele sunt pe rafturi ecologice separate. Cele mai multe sunt vândute sub eticheta proprie a companiei (Kaufland Bio), urmată de Hipp (hrană pentru copii) și marca românească „BIO All Green" aparținând companiei românești BIO LOGISTIC SRL. Pentru a promova agricultura și consumul ecologic în Moldova, Kaufland ar trebui să ofere fructe și legume certificate ecologic, dar și posibilitate producătorilor locali șanse mai mari pentru a fi prezenți în magazine.

Metro Cash & Carry a venit cu ideea înființării propriului raft organic în departamentul de fructe și legume cu 27 de tipuri de fructe și legume, toate importate din Spania. Acesta nu este foarte popular și nu va ajuta la creșterea acceptării pe scară largă a conceptului ecologic.

Nr1 are o pondere remarcabil de mare de produse ecologice. Deși magazinul oferă pentru acestea un raft separat, produsele ecologice sunt, de asemenea, integrate în sortimentul principal. Eticheta germană Biogreno este marca principală urmată de Hipp. Pâinea ecologică moldovenească a fost listată recent.

Rețeaua ucraineană Fourchette se remarcă pentru listarea tuturor mărcilor ecologice moldovenești disponibile (ceai Biocămara și Roseline, vin Equinox, pâine Dorin Mereuță).

Oportunități

Suplimentar la adaptarea legislației ecologice moldovenești și îmbunătățirea controlului oficial pentru consolidarea încrederii în producția ecologică moldovenească, sunt necesare trei transformări pentru a face agricultura ecologică moldovenească mai robustă:

— Diversificarea culturilor și a pieței,

— Investițiile în procesarea primară pentru a putea exporta ingrediente alimentare și de furaj la timp; și

— Integrarea cultivării plantelor cu creșterea animalelor.

Diversificarea culturilor și a pieței

Cel mai mare potențial de export există pentru materiile prime bogate în proteine: amestecurile de furaje; cereale; și semințe oleaginoase. În ultimul timp, leguminoasele pentru alimentație au devenit o opțiune interesantă. Semințele de dovleac au, de asemenea, potențial, dar necesită o procesare specială.

În horticultură, pe lângă piața nucilor decojite, există o cerere tot mai mare în UE pentru prune ecologice proaspete și uscate, struguri de masă, pomușoare, ierburi și miere.

Se pare că este cel mai ușor să se dezvolte noi rețele de aprovizionare ecologică acolo unde există deja relații de export convenționale (a se vedea tabelele din capitolul Fapte și date). Progresele realizate de Republica Moldova în comerțul cu UE de prune, struguri de masă, vin și miere sunt o bază bună pentru dezvoltarea comerțului ecologic.

Pentru a reduce riscul de a fi prea dependent de doar câteva piețe de export, ar trebui luate în considerare și alte piețe țintă ecologice: Rusia pentru mere proaspete, Orientul Mijlociu pentru fructe, nuci și fân și peleți de lucernă și China pentru vin. Portul Giurgiulești oferă Moldovei acces nu numai la piața UE prin Dunăre, ci și la Istanbul, și de acolo cu trenul spre Orientul Mijlociu și China sau cu nava maritimă către întreaga lume.

Procesarea primară

Pentru a îmbunătăți competitivitatea, antreprenorii ecologici din Moldova se vor strădui în viitor să facă mai mult procesare primară pentru a exporta produse precum șrot ecologic, ulei presat la rece, semințe decorticate, curățate și sortate și chiar făină. Acest lucru necesită nu numai investiții în procesare, dar și în capacități de păstrare a materiei prime, astfel ca, procesarea să fie exact la timp înainte de livrare (probabil cu camionul) pentru producătorii de furaje și produse alimentare din UE. Așa cum explică raportul de evaluare a pieței europene al EaP GREEN (2015), acest lucru ar putea elimina importatorii din ecuație, dar ar funcționa numai dacă exportatorii din Moldova vor putea construi relații de încredere cu clienții lor din UE care ar cumpăra în mod normal de la importatori.

Integrarea cultivării plantelor cu creșterea animalelor

Dacă fermierii ecologici moldoveni continuă să producă cereale și semințe oleaginoase într-o rotație îngustă a culturilor cu 33% sau mai mult de floarea-soarelui, aceștia vor epuiza fertilitatea solului și vor reduce materia organică a solului, ceea ce va face agricultura mai vulnerabilă în perioadele de secetă. În mod ideal, cota culturii de floarea soarelui ar trebui redusă la 20% din asolament și fiecare fermier ecologic să cultive lucerna pe o durată de 3 ani. Totuși, acest lucru este realist doar cu o bună utilizare a leguminoaselor. Lucerna ar putea fi exportată sub formă de baloți sau peleți în Orientul Mijlociu sau UE. Cu toate acestea, cea mai bună utilizare a lucernei ar fi hrana animalelor (bovine, ovine și caprine). Din situația de astăzi în care aproape toate fermele sunt fără animale, este necesară direcționarea spre integrarea plantelor și animalelor. Acest lucru necesită investiții mari, care pot fi, totuși, justificate de cererea mare pe piața internă de carne roșie și produse lactate (a se vedea „Cele mai importante importuri de alimente” în capitolul Fapte și date).

Producerea de compost pe scară largă pe baza reziduurilor din industria vitivinicolă, gunoiul de grajd de la animale, precum și masa lemnoasă din urma procedurilor de tăieri din livezi va contribui, de asemenea, la gestionarea materiei organice a solului. Investițiile în echipamente de compostare vor produce nu numai rentabilitate ecologică, ci și economică, întrucât în acest mod substanțele nutritive pot fi returnate solului într-un mod rentabil. Euro Alun urmărește o idee de investiții care merge în aceeași direcție: înființarea unei fabrici de fertilizanți ecologici pe baza gunoiului de pasăre tratat termic.

Toate aceste investiții ar contribui la transformarea agriculturii ecologice în beneficii nu numai pentru consumatori, ci și pentru resursele naturale ale Moldovei, unul dintre care reprezintă valorosul sol negru.

Ilustrații și referințe

Ilustrații

1	Harta Moldovei	**5**
2	Etichetarea înșelătoare nu este penalizată în Moldova (Arndt, 2020)	**9**
3	Marca națională ”Agricultura ecologică - Republica Moldova” (MADRM, 2010)	**9**
4	Varietate de soiuri la festivalul cartofului Ecovisio (Ecovisio, 2020)	**11**
5	Ziua câmpului la ferma ecologică a lui Alexei Micu (MOVCA, 2019)	**15**
6	Lavanda ecologică din Moldova în pregătire pentru certificarea Demeter (Arndt, 2019)	**18**
7	Dorin Mereuță în brutăria sa ecologică, certificată din 2020 (Arndt, 2020)	**21**
8	Raft cu produse ecologice în supermarketul Nr1 (Arndt, 2020)	**24**

Referințe[5]

Boincean, Boris et al., 2020: Winter Wheat 2019 – Recommendation of varieties for organic agriculture in Moldova. UKZUZ, Brno

Cerbari, V., M. Țaranu, 2015: Agricultura verde – şansă de salvare a cernoziomurilor Moldovei de degradare. In: Agricultura Moldovei, Nr. 9-10, 2015, p. 13-19. ISSN: 0582 5229

Ciolacu, Tatiana, 2018: Status of black soils in the Republic of Moldova (ppt-presentation). International Symposium of Black Soils

DG NEAR, 2018: Social Economy in Eastern Neighbourhood and in the Western Balkans. Country Report Moldova. Directorate-General for Neighbourhood and Enlargement Negotiations

EaP GREEN, 2015: European market assessment for the main organic export products from Armenia, Moldova and Ukraine. “Greening the Eastern European Neighborhood” (EaP-Green)

EaP GREEN, 2017: The Status and Potential of Organic Agriculture in Moldova. Greening the Eastern European Neighbourhood” (EaP-Green)

EcoVisio, 2020: Atlas of Organic Agriculture in the Republic of Moldova

EkoConnect, 2011: Länderbericht Moldawien

FAO, 2019: Smallholders and family farms in the Republic of Moldova. Regional TCP on Empowering Smallholders and Family Farms(TCP/RER/3601)

FiBL, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020: The World of Organic Agriculture

MIEPO, 2017: Agriculture and Food Processing. Moldovan Export and Investment Promotion Organization

Moroz, V., et al., 2014: Small and large farms in the Republic of Moldova: Trends and Perspectives. National Institute for Economic Research

Ross, A., 2018: The Turkish Infiltration of the U.S. Organic Grain Market. The Cornucopia Institute

Schroeder W.R., J. Kort, 1989: Shelterbelts in the Soviet Union Journal of Soil and Water Conservation 44 (2)

UNDP, 2014: National Study on Organic Agriculture and Greening of Conventional Farming. UNDP and GEF

5 Toate adresele de internet utilizate în text sunt verificate la 1 decembrie 2020.

Interviuri

Dată	Persoană intervievată	Organizație	Detalii de contact
27.10.2020	Robert Sporschill	Fernuci (companie)	robertsporschill@gmail.com, +33 660 920 226
17.11.2020	Alexandrina Livinskaia	Certificat Eco (OC)	ecocertificare@gmail.com, +373 60 787 822
18.11.2020	Liliana Calmatui	AED (ONG)	liliana.calmatui@aed.ong, +373 60 060 307
18.11.2020	Silvia Bicenco	People in Need (ONG)	silvia.bicenco@peopleinneed.cz, +373 68 090 063
18.11.2020	Henk de Lange	SST-Sustainability (companie)	henkdl63@gmail.com, +373 69 641 087
18.11.2020	Spartac Chilat	Prograin Organic (companie)	spartac@prograinorganic.com, +373 69 179 616
19.11.2020	Valeria Șvarț	Ecovisio, Katalyst (ONG-uri)	valeria@ecovisio.org, +373 79 710 418
23.11.2020	Victoria Ceban	MOVCA (asociație)	projects@movca.org, +373 78 315 587
24.11.2020	Alexandru Badarau	Asociația MD Lavender	lavender.moldova@gmail.com, +373 79 559 733
25.11.2020	Viorel Gherciu	Donau Soja (proiect)	gherciu@donausoja.org, +373 69 120 839
26.11.2020	Cristina Colun	UKZUZ (proiect)	coluncristina@yahoo.com, +373 69 092 150
26.11.2020	Mihai Machidon	MADRM, Secretar de stat	mihail.machidon@madrm.gov.md, +373 22 204 581
28.11.2020	Nicolae Cojocaru	EcoLocal (asociație)	nicolae888@gmail.com, +373 69 601 212
30.11.2020	Vitalie Pintilei	Consultant și inspector	vitaliepintilei@gmail.com, +373 69 319 134
02.12.2020	Violeta Primac	Natur-Perpetua (companie)	vprimac80@gmail.com, +373 69 515 157
04.12.2020	Igor Golban	Ygrick-Group (companie)	golban.igor7@gmail.com, +373 69 251 191
04.12.2020	Boris Boincean	Selectia (cercetare)	bboincean@gmail.com, +373 69 889 054
07.12.2020	Alexandru Perjan	Alune de Padure (companie)	euroalun@gmail.com, +373 79 707 071
07.12.2020	Sergiu Melnic	Euro Alun (companie)	calitate@alunedepadure.md, +373 79 707 072
07.12.2020	Grigore Daraban	Control Union Dnestr (OC)	gdaraban@controlunion.com, +373 69 109 441
07.12.2020	Alexei Micu	Micu & Co. (companie)	alexei.micu@gmail.com, +373 79 988 488
09.12.2020	Mariana Cantir	CERES SRL (OC)	mariana.cantir@ceres-cert.com, +373 69 152 193
09.12.2020	Marcela Stahi	MADRM, Serviciul producție ecologică	marcela.stahi@madrm.gov.md, +373 68 526026